

dig, for at jeg ikke skal belægge det med et stærkere Udtryk. Sagen vil faae en anden Skikkelse, hvis der omsider, naar Sagen er bleven underkastet en nærmere Overveelse, udkommer en Lov, som befaler at ophæve Lehn og Stamhuse. Da er naturligvis Besidderen pligtig til at adlyde det, og den Følelse af Pietet, han kan have, kan han da ikke gjøre gjældende; men at han med fri Billie skal kunne tage Initiativet til at handle mod det, der paa en saa esterrykkelig Maade er paalagt ham af hans Ascendent, troer jeg ikke, Lovgivningen bør tilstede. Jeg kunde have adskillige flere Bemærkninger at gjøre ved det foreslagte Udkast; men jeg skal forbeholde mig dem til en senere Behandling. Jeg skal dog endnu bemærke, at, naar det hedder: „de i adskillige Crectionsbreve for Lehn, Stamhuse og Fideicommissier indeholdte Forbud for Besidderen, mod blot at ansøge om Tilladelse til at afhænde det paagjældende Lehn, Stamhus og Fideicommiss tilhørende Bøndergods, ere ophævede“, saa troer jeg, at dette paa en klar, eller ialtfald ikke paa en ganske naturlig Maade betegner hvad det skal; thi jeg tvivler paa — det er muligt, at jeg feiler, men efter den ikke ganske ringe Kjendskab, jeg har til de Bestemmelser, hvormed Lehnene ere stiftede, tvivler jeg meget paa, at der er noget Stamhus eller Lehnsbrev — idetmindste er der da kun ganske enkelte — som indeholde et saadant Forbud mod Bøndergodssets Salg i Særdeleshed. Der er et almindeligt Forbud i adskillige Crectionsbreve imod at maatte ansøge om Tilladelse til Afhændelse eller Pantsettelse. Hvad den høitærede Justitsminister i de forelagte Motiver har anført, er ogsaa netop Forbud mod Forandringer i Almindelighed og ikke mod Forandringer med Hensyn til Bøndergodsset i Særdeleshed, og det forekommer mig altsaa, at der idetmindste kunde være Tvivl om, hvorvidt Bestemmelser af dette Slags virkelig være indbefattede under Forbudet. Meningene er uden Tvivl den, at saadanne Forbud skulle være satte ud af Kraft med Hensyn til Bøndergods, men Forbudet selv betegnes ikke ganske nøiagtigt ved, at det er et Forbud mod at afhænde Bøndergods, da det er et Forbud mod at gjøre Forandringer med Lehnet i det Hele.

Blechingberg: Det er ikke blot paa det Gebeet, hvorom her er Tale, at Fordommelsesdomme af den Betskaffenhed, som den foregaaende ærede Taler berørte, lyde fra Fortiden; jeg har ogsaa seet saadanne Fordommelsesdomme i Fundatser for offentlige Stiftelser og deslige. Hvorvidt nu, naar noget Saadant forekommer paa det Gebeet, hvorom her er Tale, nogen Besidder vil ansee sig moralsk bunden derved, saaledes at han ikke vil gjøre et Skridt i den Retning, hvorom her er Spørgsmaal, det formener jeg maa være overladt til ham selv. Men, naar jeg betragter en slig Dom fra Statens Standpunkt, betvivler jeg rigtignok, at man kan tillægge den en saadan Gyldighed, at jo Statshensyn maa kunne retfærdiggjøre, at Lovgivningen optager en Bestemmelse, for hvilken der ligger en anden Anskuelse til Grund end den, der har fremkaldt disse Domme, og at disse den nyere Tids forandrede Anskuelser bringes til Anvendelse paa de Forhold, der stille sig paa den omhandlede Maade. Det er en almindelig erkjendt Sandhed, at det er onskeligt, at Bøndergods gaar over til Selveiendom. En Bevægelse i den Retning, som skete for føie Tid siden paa Rigsdagen, førte ikke til det Maal, der var tilsigtet; man er saaledes fortiden henviist til Bevillingsystemet, og det er for at give et større Raaderum til at bruge Bevillinger, saaledes som de allerede tidligere have været brugte, men i en videre Kreds, at den ærede Justitsminister har indbragt nærværende Lovforslag, og jeg kan ikke Andet end slutte mig til dets første §.

Jeg ønsker Udbredelse af Selveiendom, og jeg ønsker den navnlig ved frivillig Overeenskomst; jeg ønsker det ad Bevillingsveien, forsaavidt det ikke kan skee ad anden Veie, og, naar der staaer Forbud af saa indgribende Natur imod Skridt, der kunne gjøres i den Retning, saa finder jeg fra mit Standpunkt ikke Noget imod, at Lovgivningen løser dette Bånd, eller rettere frigjør Besidderen for den Straffeklausul, som Erector har knyttet til saadanne Handlinger fra hans Side. Jeg gjentager, at den moralske Dom om den Maade, hvorpaa Besidderen kan og vil handle, troer jeg man maa overlade til ham selv, men Lovudkastet